

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani
Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Članil sekcije J. U. U. plačajo list in članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davok poseba. Pošt. šek. rač. 11.153. Telefon 3113

Ob novem letu!

Ob začetku vsakega leta polagamo obračune svojega dela v preteklosti in kujemo načrte za bodočnost. Pri takih računih smo vedno veliki optimisti, ki verujejo v končno zmago svojega dela, kar je sicer še daleč, a se ji leto za letom korakoma bližamo.

Tudi ob koncu letošnjega starega leta smo lahko ugotovili, da imamo za seboj zopet enoletno dobo zelo trdega dela, dela, kateremu nikakor ne odgovarjajo doseženi uspehi. Ako iščemo vzrok te razlike, ga ne najdemo v svoji zvedri.

Učiteljska organizacija, ki združuje približno 18 tisoč učiteljskih članov, je sila, ki gradi na zdravih temeljih bodočnosti domovine. Po posameznih članih srka sokove za svoj obstoj in delovanje iz prav vsakega kraja naše države. Potom njih študira kraje, prebivalstvo in njegove kulturno-prosvetne potrebe; obrača pozornost na vprašanja zdravih šol, njenim potrebam, zadostnemu številu učiteljstva; sodeluje pri sestavi učnih načrtov, pošilja letno na tisoče knjig med mladino, a merodajne oblasti stalno opozarja na vse nedostatke ter skuša doseči zboljšanje razmer. Med narodom pobija malodušje ter dviga optimizem in vero v moč svoje domovine.

Paralelno s tem posveča mnogo pažnje tudi gmotnemu položaju svojih članov ter vsem drugim vprašanjem, ki so za nje življenjskega pomena. Dočim je v kulturno-prosvetnih vprašanjih dosegla nekaj sprememb, je v tem pogledu ostala samo pri delu brez uspeha, dasiravno temeljito dokazi njenih zahtev na sedanjem življenjskem standartu in nimajo nobenega opravljanja z oportunistom. Vzroki njenega neuspeha v tem pogledu tiče v nerazumevanju njenega dela in njenega poslanstva med narodom. Radi pravilne sodbe moramo upoštevati dejstvo, da je vsako vprašanje sprememb gmotnega položaja učiteljstva tudi vprašanje državnega proračuna in da tiči ravno v tej zvezi težkoča takojšnje ugodne rešitve.

V učiteljsko organizacijo so butali preteklo leto valovi, pa brez uspeha. Vsi poizkusi, vnesti v njo razdor ali ji škodovati na kak drug način, so se izjalovili in povsod je izšla zmagovita. Izmed vseh zmag je bila ona v Skopju najlepša, ker je pokazala zdravo jedro in zdrav organizem naše organizacije ter za večne čase prekrizala rovarjem nepoštene račune. Zavest zmaguje v slogi in uspeh kolektivnega dela sta živi spojini vezi v učiteljski organizaciji in tudi najboljša jamstvo za narodno bodočnost. Zato obsoja ona vsako cepljenje narodovih sil s plemskimi in verskimi vidikov ter sploh vsako izbegavanje, ki bi motilo slovo med našimi narodnimi vrstami.

Učiteljsko združenje bo tudi v bodoče delalo po načelih svojih resolucij iz leta 1926. in 1935. Naš nacionalizem bo baziral na etičnih temeljih, na nespornem poštenju in nacionalnem, ekonomskem ter socialnem ustvarjanju, v najtesnejši zvezi z interesi naroda in države. Tudi v bodoče bo združenje odločno branilo skupne duhovne, socialne in pravne interese stanu in štiti državljanske pravice učiteljstva.

Pri teh konstatacijah se izlušči samo od sebe vprašanje, koliko je vsak posameznik v preteklem letu prispeval k tej skupnosti in koliko namerava v bodoče. Ali je bil dovolj aktiven? Ali se mogoče ne zanaša samo na

organizacijske funkcije in čaka na koristi plačane članarine? To izpraševanje vesti naj bo v naši organizaciji stvar posameznika! Mora biti pa temeljito in pošteno! Zavreči je treba pričakovanje lastne koristi ter uspeh stanovske organizacije od raznih funkcionarjev kot napačno naziranje društvenega delovanja in kot najgrš netovariško gesto, ki spada najmanj med učiteljske vrste.

Polje udejstvovanja je pri JUU tako obsežno in različno, da so jalovi vsi izgovori, s katerimi se hočejo posamezniki otepti dela in zagovarjati svojo neaktivnost v organizaciji. Sodelovanje pri reševanju stanovske političnih vprašanj je delokrog za gotove tovariše in delo za zborovanja. Več glav, več misli! Medtem pa ne kažejo naši sestanki nobene prave borbenosti, nobenega zanimanja pri podrobnejših obravnavah; delo je položeno par tovarišem na pleča in »ljudstvo« pričakuje od njih čudežev. Stanovska politika bi morala tvoriti jedro vseh naših razgovorov!

Drugi dobe zopet mesto v kulturno-prosvetnem resoru. Vprašanje naše šole, obmejnno šolstvo, učne knjige, učni načrti, itd. nudijo premnogo problemov za pridne roke in možgane, a njih realizacija bi pomenila končno ureditev našega kulturno-prosvetnega stanja.

»Učiteljski pokret« je pozivljajoč duh v naši organizaciji in nudi prav vsakemu zelo obsežno torišče udejstvovanja, ako le ima veselje do tega. Je to študij vasi, kmeta in njegovih potreb, njegovega položaja; študij otroka, itd.!

Prav tako je sodelovanje, podpiranje in širjenje del Mladinske matice koristen posel. Mladinska matica je do sedaj največja založnica mladinske literature v naši banovini in prav zato zasluži največjo pozornost.

Gospodarsko podkovane osebe imajo priliko sodelovati pri učiteljskih gospodarskih ustanovah. Gospodarska moč stanu je najboljši norok za lepšo bodočnost organizacije. Ako tovarišem in tovarišicam ni drugega mogoče storiti za njih prospeh, naj postanejo vsaj s skromnimi deleži njihovih zadržani člani. Delo za gospodarske ustanove se pokaže tudi v osebni agitaciji za pridobivanje novih zadržanih članov.

Isto bi lahko omenili tudi za našo samopomoč in Učiteljsko tiskarno. Pri prvi dvignemo moč s pristopom, druga pa nam mora biti glavna misel pri nakupovanju potrebnih šolskih in pisarniških potrebščin ter različnih knjig.

Končno pa je kulturna misija Učiteljskega pevskega zbora tudi privlačna zadeva za vsakega člana, ki hoče prispevati k naši glasbeni kulturi. UPZ goji, propagira in širi sodobno zborovsko glasbo, izdaja glasbeno-pedagoška dela in skrbi za vzgojo učiteljevpevovodij.

Jadikovanje, kritiziranje in čakanje so lastnosti ljudi, ki jim ni do stvarnega dela. Aktivizirano članstvo je potrebno vsaki organizaciji, posebno učiteljski, brez njega je le golo životarjenje in gotova smrt.

Učiteljska organizacija stoji sicer trdno, a treba je še, da deluje v tem velikem organizmu prav vsak njegov del in da prav vsak donese svoj delež, pa čeprav v najskromnejši meri — k velikemu delu, ki ga misli izvršiti učiteljstvo. Vir.

Gospodarske ustanove, ki so v naši organizaciji, imajo priliko sodelovati pri učiteljskih gospodarskih ustanovah. Gospodarska moč stanu je najboljši norok za lepšo bodočnost organizacije. Ako tovarišem in tovarišicam ni drugega mogoče storiti za njih prospeh, naj postanejo vsaj s skromnimi deleži njihovih zadržani člani. Delo za gospodarske ustanove se pokaže tudi v osebni agitaciji za pridobivanje novih zadržanih članov.

logi za finančni zakon so bili sprejeti z odobravanjem. Odboren je bil tudi predlog, da naj se določi poverjenike Slovenske šolske matice za vsako šolo posebej. Po določitvi poverjenikov je sledilo predavanje »Otrok in knjiga«, ki ga je podala prof. drž. učiteljšica ga. Anica Černejeva.

Predavateljica je na podlagi lastnega opazovanja in temeljite psihološke študije otroka razvijala naslednje misli:

1. Kdaj se poraja otrokom veselje do čitanja, kaj in kako čitajo.
2. Otroka je treba vzgojiti ne le v vnetega, ampak tudi v razumnega bralca.
3. Nudimo mu vedno le dobre in zanimive knjige, ki morajo biti dovršene umetnine.
4. Začetnikom pokažimo, kako je treba čitati, da jim bo knjiga res v korist.
5. Pazimo, da čitanje ne preide otroku v strast.
6. Skrb za dobre mladinske knjige. Manjka zlasti umetniško pisanih znanstvenih mladinskih spisov in dobrih šolskih čitank, ki bi morale biti po zunanji opremi, čitavi in ilustracijah prava umetnina.

Velika pozornost in splošno odobravanje sta dokaz, da sta predavanji dosegli svoj namen. Vek, Mlekuž, preds. Josip Mihelič, tajnik.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA VZHODNI DEL je zborovalo v soboto dne 4. decembra v mestni posvetovalnici v Ljubljani. — Navzočih je bilo 51 članov in članic.

Tov. predsednik Kosin je otvoril zborovanje in pozdravil vse navzoče članstvo. — Iz seje predsednikov sreskih društev banov. sekcije pa je tov. predsednik omenil sledeče: Naša organizacija je in ostane le stanovska; stalnost učiteljstva; službena mesta naj bi se razpisovala vsak mesec, a zasedala v času počitnic; napredovanje učiteljstva naj bi bilo avtomatsko; ukine naj se delni celibat; poročene učiteljice naj dobivajo polne draginjske doklade; uredijo naj se učni načrti; o zakonu o telesni vzgoji; o prevzemu učiteljstva po banovini; o knjigah Mladinske matice, ki naj izidejo ob zaključku vsakega šol. leta.

Nato je predaval tov. Lulik iz Rudnika »O šolski praksi«.

V svojem temeljito pripravljenem predavanju je kritiziral staro šolo s pedagoških in socioloških vidikov. Omenil je razliko kmetov, ki bivajo prav na deželi in v bližini mesta ter konstatiral, da se moramo naslanjati vedno na nivo šolskega okolja, v katerem služujemo. Življenje je torej najboljša pedagoška šola. — Nujno je torej preurediti podrobne učne načrte, ki naj se sestavijo za vsak šolski okoliš posebej ali vsaj za vsako šolsko okrožje.

Po končanem predavanju se je razvila prav živahna debata.

Ob koncu zborovanja se je sklenilo, da se bo vršilo prihodnje zborovanje v prvi polovici januarja, na katerem bo predaval tov. Znidaršič iz Črnuč o novem slovenskem pravopisu.

Preds.: M. Kosin. Za tajnika: J. Skubic.

Učiteljski pokret je pozivljajoč duh v naši organizaciji in nudi prav vsakemu zelo obsežno torišče udejstvovanja, ako le ima veselje do tega. Je to študij vasi, kmeta in njegovih potreb, njegovega položaja; študij otroka, itd.!

+ JUU SRESKO DRUŠTVO V KOČEVJU je zborovalo dne 11. decembra t. l. v Kočevju v izredno slabem vremenu ob udeležbi 42 članov, kar je 38 %.

Iz predsednikovega poročila o predsedniškem zboru v Celju je razvidelo članstvo v glavnih obrisih del sekcije ob banovinske skupščine do danes.

Tov. Drago Vončina je predaval o izvenšolskih momentih, ki kvarno vplivajo na uspehe v šoli. V predavanju je razdelil kočevski srez v dva dela, ki se po socialnih prilikah razlikujeta eden od drugega. V slabšem predelu okraja slabo vpliva na uspehu v šoli oddaljenost posameznih vasi do šole, siromaštvo, pomanjkanje učnih pripomočkov, uporabljanje otrok za domača dela, slaba pre-

VSEBINA:

Naša smer.
Ob novem letu.
Delo v odsekih učiteljic.
Učiteljski pevski zbor.
Učitelj in katehet.
Prvi uspehi.
Križa našega ljudskega šolstva.
Splošne vesti. — Kaj vse pišejo. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Učiteljska tiskarna. — Mladinska matica. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

hrana. V boljšem predelu okraja, kjer so velike vasi, so pa učenci zelo razbrzdani, ne poznajo vzajemnosti in tovarištva, z rafiniranostjo in močjo skušajo prevladati svojega tovariša, nevoščljivost in zahrbtnost jim hoče ta biti sredstvo, s katerim bi se dvignil nad druge, ne pa srčna kultura. Vse te ovire, ki zmanjšujejo napredek v šoli, bi bilo mogoče premagati le z dobrim poznanjem socialnih razmer kraja (učiteljska stalnost!) in pouk prirojni tako, da bo šola postavila takega človeka v življenje, ki ne bo samo natlačen z učenostjo, temveč bo znal življenje razumeti tako, da bo vse kulturne dobrine uporabljal v prosep vsega človeštva, katerega majhen del je vsak posameznik. Vsak posameznik pa del celote, kateri mora služiti in ji koristiti.

Poverjenica odseka učiteljic, tov. Draga Trobiševa, je povedala nekaj uvodnih misli, kako bi se poživelo delo odseka med tovarišicami.

Sprejeti so bili sledeči predlogi:

1. Članarina za »Naš rod« naj se ne zviša, ker starši težko plačajo naročnino, a knjige naj izidejo pred sklepom šolskega leta.
2. Članstvo je odklonilo obvezno bolniško zavarovanje, ker bi s tem izgubilo ugodnosti, ki jih že ima (brezplačno zdravljenje v bolnicah).
3. Vsak član stanovske organizacije bo po možnosti tudi član Samopomoči, kar bo celoti v korist.
4. Današnji izostanek članstva je opravičen radi slabega vremena. Izključeni pa bodo člani, ki trikrat neopravičeno izostanejo od zborovanja.

Janežič, preds. Čok, tajnica.

Delo v odsekih učiteljic

V vestnem izpolnjevanju dolžnosti, ki jim jih nalaga poklic, v izvrševanju mnogostranskega izvenšolskega dela, bodisi pri raznih društvih, kjer potrebujejo tihih delavk, ali tam, kjer sodelujejo učiteljice iz pravega veselja do dela, velikokrat pozabljajo same nase. Kadar jih zadene nov udarec, se pač povprašujejo med seboj, ali se bo kaj ukrenilo proti krivdi, ki se jim je zgodila, toda na zborovanjih čakajo, da se bodo oglasile posameznice, o katerih jim je znano, da se vedno zanimajo za aktualna vprašanja, ali pa prepustijo borbo za svoje pravice — tovarišem. Tako pripovedujejo tovarišice iz raznih društev. To nam ne služi v čast. Kot samostojne javne delavke smo dolžne same sebi kakor tudi naši skupnosti, da sodelujemo v borbi za naše pravice in za rešitev vseh drugih vprašanj, za katera se bori naš stan.

Predvsem moramo pregledati svoj lastni položaj, ki je drugačen kakor je položaj moških tovarišev. — Posebno občutna v današnjih časih nezadostnih plač je materialna nenakopavnost, proti kateri se moramo boriti kakor iz materialnih tako iz načelnih vidikov: enaka izobrazba, enako delo, enake dolžnosti. Ko je pred 50 leti nastopila tov. Janja Miklavčičeva proti nameravanemu zastopavljanju učiteljic pri plačah in so ji pritrjevali tudi mnogi tovariši, so se oglasile proti njej nekatere tovarišice, češ: »Dežela je revna, zadovoljimo se z manjšimi plačami!« Takih in podobnih demagoških izjav tudi ni manjkalo, ko so bile vzete draginjske doklade poročenim učiteljicam in uveden delni celibat. Zavedna učiteljica ne more nasedati takim natvezanjem ter smatra vsako okrnjevanje pravice kot udarec, ki je zadel ves stan. — Ravno tako se ne izvaja za učiteljice pravica do vodilnih mest. Učiteljice so upraviteljice samo na dekljskih šolah, na ostalih pa ne. Isto tako

niso nadzornice niti referentnje v državni in samoupravni službi.

Ker zastopavljanja v poklicu niso deležne samo učiteljice, ampak je to splošen pojav tudi pri drugih poklicnih ženah, zato je važno, da poznamo njegove vzroke in razmišljamo o njih. Prepotrebne podatke o tem nam nudita knjigi tov. Angele Vodetove: »Žena v sedanjih družbi« in »Spol in usoda«, ki bi ju morala poznati vsaka učiteljica, pa tudi druga žena, ki želi sebi in svojim sovrstnicam v družbi onega mesta, ki ji kot polnovrednemu človeku pripada. Delo tov. Vodetove priznavajo tudi drugod, kar priča kritika, ki je izšla v beograjski reviji »Žena danes«. Odlomek iz te kritike se glasi takole: »Tokrat imamo popolnoma pravilno prikazan položaj žene skozi vekove, žene vseh družabnih slojev, tesno povezan z družabnim sistemom, ekonomskim razvojem in kulturnim nivojem, torej vsami temi elementi, od katerih je odvisen položaj poedinca kot člana družbe, pa zato tudi žene. — Pisateljica se je največ zadržala na resnično detajlnem in preciznem pregledu ženskega položaja v današnji družbi. Daje pregled udejstvovanja v vseh strokah. Zatem, kar redko najdemo v podobnih knjigah, opazuje rezultate, ki jih je prineslo udejstvovanje žen v javnem življenju tudi na ženinu psihologijo.« — Misli in razglabljanja obeh knjig bodo dale tovarišicam v naših odsekih pobude za mnoge zdrave in koristne debate, potrebne za razčiščenje pojmov ter jih dovedle do objektivnega gledanja na naše probleme.

V skupnem delu v odsekih za skupne smotre bodo naše tovarišice medsebojne opore in poguma, ki naj premagata našo malodušnost, češ, saj vse skupaj nič ne pomaga. Trenutni neuspehi naj nas ne oplaše, ampak podžigajo k vztrajnosti v borbi za naše pravice. K. L.